

gottfried benn versei

kurdi imre fordításai

Gottfried Benn /1886 - 1956/ írói pályája az expresszionizmus jegyében indult, 1912-ben adta ki első verseskötetét Morgue und andere Gedichte /Hullaház és más költemények/ címmel.

Korai, kopáran /néhol brutálisan/ természettudományos szemléletű lírájának alapja a polgári humanizmus és minden transzcendens értékeken alapuló világfelfogás kiltáztatlanosságának beismerése.

1933-ban rövid ideig szimpatizált a fasizmussal, de rövidesen "belső emigrációba" vonult, műveit betiltották.

Már egyes korai darabjaiban is érezhető vonzódása az antikvitáshoz és annak mítoszaihoz. Ez a vonzalom teljesedik ki kései, rendkívül erős filozófiai töltésű költészetében, melynek absztrakt-intellektuális szemléletmódja különleges formakultúrával párosul.

Benn költészetének hatásához az újabb német nyelvű lírában talán egyedül Brechtő mérhető, de prózaíróként és teoretikusként is a legjelentősebbek közé tartozik.

Férj és feleség áthalad a rákosok barakkján

A férfi:

Ez itt oszlásnak indult ülek sora,
ez pedig oszlásnak indult melleké.
Üszeszűfolva búzlik minden ágy.
A nővérek óránként váltanak.

Gyere, emeld föl a takarót.
Ez a zsíresomó és pár csepp rothadó nyirok
valaha sokat jelentett egy férfinak --
nevezték máimornak és hazának is.

Nézd ezt a varas sebhelyet a mellen.
Lárod a lány csomók rózsafüzérét?
Nyugodtan tapogasd meg. A hús lágy, fájdalmat nem érez.

Ez itt vérzik, mintha harminc teste volna.
Embernek ennyi vére nincs.
Ennek elrákosodott üléből
kivágtak még egy gyermeket.

Altatják őket. Éjjel és nappal. Az újaknak
azt mondják: az álom gyógyulást hoz. Csak vasárnaponként
maradhatnak ébren, a látogatók miatt.

Már alig fogy élelem. Kisebesedett
a hátuk. Látod a legyeket. Néha
lemossa őket a nővér. Mintha padokat.

Itt domborodik már a föld minden ágy körül.
A hús megtér a porhoz. A hő elillan,
a nedv elszivárog. Szólit a föld.

Expressz

Konyakbarna. Barna mint a lomb. Rozsdavörös. Okker.
Berlin-Trelleborg expressz és a Keleti-tengerpart fürdőhelyei.

A lecsupaszított hús.

Barnán a tengertől, egészen a szájig.
Megdőlve éretten, görög boldogság felé.
Sarlóra vágyva: hol van már a nyári!
A kilencedik hónap utolsó előtti napja!

Tarló és kései mandula sóvárgása bennünk.
Kiteljesedések, a vér, a fáradtságok,
a dáiák közelsége felkavar.

Férfibarna zuhan nőibarnaságra:

Nő: egy éjszakára, valami.
Ís hogyha szép volt, a következőre még!
Ó! És utána megint ez a magunknállevés!
Ezek a némaságok. Ez a hajszoltatás.

Nő: valami, ami illatos.
Elmondhatatlan! Halj meg! Rezeda.
Pásztor van benne, tenger, déli táj.
Minden lejtő boldogságba hajlik.

Világos nőibarna támolgy; sötét férfibarnasághoz:

Tarts erősen! Összeesem!
A tarkómban olyan fáradtság van.
Ú, ezek a lázító édes
utolsó illatok a kertből.

Statikus költemények

Fejlődésidőzónák; --
az a bölcs tudománya,
nem érdeklik
gyermekök, unokák,
észre sem veszi őket.

Izdúnyokat képviselni,
cselekedni,
el- s visszautatni --
egy megsejert világ
jelői.

Ablakomból
- mondja a bölcs -
látni a völgycet,
ott gyülekeznek az árnyak,
két nyérfa közt visz az út,
tudod -- hová.

Perpektívizmus --
ez statikájának másik elnevezése:
vonalakat húzni,
indázva
továbbvezetni őket --
indákat hajtani --,
és madártojokat, verjákat
szórni a koránmelt téli vörösöbe,

astán harogni, hogy leereszkedjenek --

tudod -- miért.